

MOJ DOM

Glasilo Pokrajinske zveze društev hišnih posestnikov za Slovenijo v Ljubljani.

Izhaja mesečno enkrat. - Uredništvo in upravljanje je v Salendrovi ulici šte. 6. - Telefon šte. 2283.
Tiska tiskarna Makso Hrovatin v Ljubljani. - Odgovorni urednik Ivan Frelih.

Štev. 7.

Ljubljana, 31. julija 1932.

Leto XII.

Našim naročnikom

Da nudimo našim naročnikom v listu »Moj dom« nekoli izpremembe, prinašamo v današnji številki poučno gradivo o reji malih živali. To pa radi tega, ker je skoraj vsak hišni in vrtni posestnik navezan rediti živali in mu bo tozadevni pouk dobrodošel. Prosimo cenjene čitatele »Našega doma«, da izrazijo pismeno svoja mnenja, da-li želijo morda še večkrat tozadevnega čtiva. Vse tozadevne dopise naj se naslovi na Društvo »Živalca«, Ljubljana, Sv. Petra cesta 60.

Uredništvo »Moje doma«.

Društvo rejcev malih živali
»ŽIVALCA«

za Dravsko banovino v Ljubljani, Sv. Petra cesta 60

Vabilo k II. veliki razstavi »Živalca«

ki bo

v času od 3. do 12. septembra t. l. na Velesejmu v Ljubljani v paviljonu J, takoj pri glavnem vходу na desno.

Spored razstave je naslednji:

10. avgusta: Priglasitev živali po priloženi prijavi polji.

20. avgusta: Odbor pošlje potrdilo o sprejeti prijavi.

1. septembra (četrtek): Dovoz razstavnih živali in predmetov na razstavni prostor ter veterinarski pregled.

2. septembra (petek): Ocenjevanje in razdelitev nagrad: pokalov.

3. septembra (sobota): Svečana otvoritev razstave.

8. septembra (praznik): Ob 10. uri dopoldne žrebanje nagrad za pravilne odgo-

vore na razpisano tekmovalno vprašanje v listu »Moj dom«.

13. septembra (torek): Odpošiljanje razstavnih živali in predmetov.

Odbor vabi vse članstvo in ljubitelje reje malih živali, da se udeleže razstave. Razstavljajo samo člani društva »Živalca«. Član lahko postane vsakdo, kdor plača letno članarino 24 Din in 2 Din za člansko izkaznico s pravili.

Jesenska razstava »Živalce« bo nameščena v paviljonu J in bo urejena po skupinah. Takoj pri vrodu bo književnost poleg kožuhovine in izdelkov iz usnja, dalje bodo razstavljeni kuni in bobri, nutrija, psički, mačice, morski prašički in bele miši. Zatem bo oddelek za predmete kot za razne vrste krmil, dalje bodo razstavljeni kontrolna gnezda, napajalniki, umetne koklje, valilni aparati, orodje za kapunjenje, tehtnice za jajca, stroji za mleto kosti, žične kletke za ptice, jasli in kletke za kunce, škatle za prenos jajc in enodnevnih piščet. Dalje bo poseben oddelek domačih in tujih ptic in ribic. Zatem oddelek z golobi, grlicami, fazani, pavi itd. Končni oddelek je namenjen košim, racam, gossem in puranom.

Razstavnina za perutnino in kunce znaša 10 Din, za golobe, grlice itd. pa 5 Din od kletke za ves čas razstave. Drugo po dogovoru. Društvo razpolaga samo s kletkami za perutnino, kunce in golobe. Za druge živali kot ribice, ptice, bobre Nutrija itd., si morajo preskrbeti razstavljaleci sami kletke odnosno posode. Hrana in snaženje za časa razstave oskrbuje društvo. Prijavne pole naj pošljejo razstavljaleci točno izpolnjene do 10. avgusta t. l. zaradi pravočasnega vpisa v velesejski katalog. Na prepozno dospele prijave se odbor ne bo oziral. Od prodaje živali obdrži društvo 10% od kupnine. Radi tega naj člani navedejo najnižjo ceno.

Živali, namenjene za razstavo, naj pošlje članstvo v prostornih zabojih, opremljenih s točnimi podatki o njih vsebini. Bolne in za razstavo neprimerne živali bo veterinar zavrnil. Zaboj z razstavnimi predmeti in živalmi je opremiti z označbo: Razstavno blago — in nasloviti na: Velesejm Ljubljana, Gorenjski kolodvor. Vsakemu razstavljalcu brezplačno vrnemo razstavljeno blago po železnici.

Odborova obvestila: Diplome I. velike razstave so gotove in jih prejmejo nagrajeni člani v pisarni »Živalce«, Ljubljana, Sv. Petra cesta 60, oziroma na razstavnem prostoru od 3. do 12. septembra t. l.

Meseca avgusta t. l. prejme članstvo brezplačno 1 izvod lista »Moj dom«, ki naj bi bil uvod in vzpodbuda za izdajo samostojnega lista »Živalca«.

Že sedaj opozarja odbor na tretjo specialno veliko razstavo »Živalce«, ki bo povsem samostojno prirejena meseca aprila 1933. Vršile se bodo tekme za naj-

lepše živali vseh panog ter bodo na podlagi ocen razdeljena posebna priznanja in nagrade. Na dobro rejo! Odbor.

Krištof:

Reja malih živali

Ni je skoraj hiše, kjer se ne bi redilo kakšne živalce. Dasi je reja v mestnih hišah skoro onemogočena radi pomanjkanja prostora, se vendar v takih hišah goje živali, bodisi za razveseljevanje, za izkoriščanje raznih ostankov in vrtnih zelišč, bodisi za pokončavanje nadležnih škodljivcev in za varstvo doma. V vse večji meri pa rede živalce vrtni posestniki, ker vedo, da morejo one izkoriščati to, česar človek ne more popolnoma izkoristiti. Živalce pretvarjajo razne ostanke v koristne dobrine in so toraj človeku v pomoč; zato zaslužijo uvaževanje ter primerno nego in oskrbovanje. Ne manjka resnih rejcev vseh vrst malih živali, kot so: perutnina, kunce, morski prašički, pički, psički in mačice. Vsaka izmed omenjenih živali služi po svoje gospodarju v toliko, v kolikor razume gospodar vsako vrsto teh živali negovati. Poleg rejcev, ki uporabljajo živalce v gospodarsko-koristne namene, imamo tudi mnogo ljubiteljev živalce. Ti imajo navadno tudi več sredstev za primerno ureditev reje.

Vsaka žival iste vrste nima enakih zmožnosti in zato več ali manj služi svojemu namenu. Večina hišnih in vrtnih gospodarjev je z veliko skrbjo in trudom spravila svoje domove in svoje imetje skupaj. Z isto skrbjo je treba postopati tudi pri reji živalce in voliti le tako rejo, ki kar največ donaja. Pred očmi naj imajo strežbo, nego živali in porabljenno krmo. N. pr.: Dobra standardizirana kokoš znese letno 250 in več jajc, navadna kokoš komaj 60 do 70. Navaden kunec daje manj okusno meso in ničvredno kožuhovino, pravi zlahtni kunec daje poleg okusnega mesa še krasno kožuhovino; slab kanarček ne poje ali samo kriči, pravi harcer krasno poje. Slab muc ne lovi miši, čeprav skačejo okrog njega; nemaren čuvaj se da z lepimi besedami od lopova pregovoriti; akvarist nima sreče pri ribicah itd. Donosna reja zahteva toraj precej razumevanja. Treba je izbirati prave pasemske živali, ki so kos stavljenim nalogam, in še te se mora skrbno odbirati. Zato je umestno stalno šolanje. Tako šolanje najdemo v društvu rejcev malih živali »Živalca« za Dravsko banovino v Ljubljani, Sv. Petra cesta 60. To društvo je v polovici leta radi svojega nastopa in doseženih uspehov narastlo že nad 500 članov ter se priporoča vrtnim in hišnim posestnikom, ki se bavijo z rejo živalce, za pristop. Članarina znaša le 2 Din na mesec, plačljiva za pol leta vnaprej. Društvo prireja stalno razstavo, posreduje pri nakupu živalce, vodi prodajo plemenskih živali, daje navodila glede kožuhovine, volne, valilnih jajc, gle-

de naprave hlevčkov, kletk in kurnikov, nasvetuje pravilno krmljenje, negovanje. Prireja predavanja itd., toraj polno koristi, ki so jih deležni člani društva. Za pismena vprašanja je priložiti znamke. Gospodarji, poslužujte se ugodnosti tega društva!

Adamčič Janko:

Nasveti za gojenje perutnine

Pri vsaki hiši, kjer je količkaj vrta in dvorišča, goji hišni gospodar perutnino v manjšem obsegu, ker za večjo rejo je potreben precejšen prostor. Goji jo predvsem radi tega, da more izkoristiti ostanke vrta in kuhinje, pri tem pa ima vedno dovolj svežih jajc za gospodinjstvo uporabo na razpolago.

Pri krmljenju perutnine s kuhinjskimi ostanki pazimo na to, da se jih ne daje v preveliki količini, ker so ostanki običajno premastni in vsebujejo veliko soli, kisa, paprike in popra, kar lahko povzroči motnjo prebavnih organov in obolenje na jetrih. Posebno moramo paziti, da ne dajemo ostankov, ki vsebujejo preveč soli (ostanki slanikov), kar povzroči pogin živali. Ostanke se hitro skisajo in se morajo vsled tega dnevno pokrmiti. Poleg mehke hrane potrebuje perutnina zrnja in rudninskih snovi. Primerna mešanica zrnja obstoji iz sledečih vrst žita: pšenica, oves, ječmen, proso, ajda in koruza. Poleg tega nudimo perutnini, če hočemo pospešiti nesnost, ribjo moko, klajno apno, zdrobljeno oglje in zmlete kosti. Tudi prekuhana kri je izvrstna piča. Navedena pomožna krmila mešamo v večji ali manjši količini med mehko hrano.

Pasemsko vprašanje perutnine si vsakdo lahko reši po okolščinah, v katerih se nahaja. Če potrebuje jajce, si bo vzdrževal jajčarice, če potrebuje meso, si bo preskrbel perutnino težje vrste. Najboljše jajčarice so Leghorn, Minorca, italijanka itd. Za meso pridejo v poštev sledeče pasme: Plimetke, Orpington, Brama, Paverol, Rodeisland itd. Da nam kokoši nesejo pozimi, skrbimo za zgodnje valjenje piščancev. Piške, ki so bile izvaljene meseca marca in aprila, nesejo preko zime, ako so primerno hranjene in obvarovane pred mrazom.

Potom plemenske odbire dosežemo najlepše in najplodovitejše jajčarice. Od teh imamo zagotovilo, da bo zarod enakovreden. Umni rejec ima itak kokoši pod stalnim nadzorstvom ter dnevno pregleduje donos jajc od posameznih kokoši. To more le na ta način, ker ima kontrolna gnezda in kokoši zaznamenovane s številkami.

Avzugst Kregar:

Kapunjenje

Velike važnosti za vsakega perutnarja je kapunjenje. V poletnih mesecih je na trgu petelinčkov v izobilju. Cena jim je nizka kljub dobri kakovosti. Mnogi so si v skrb, kam s tolikimi kričachi in nadlegovalci mirnih kokoši. Preudarni perutinar je kmalu kos tej zagati. Odbere si primerno število petelinčkov ter jih kapuni, tako rekoč jih prihrani za zgodnjo pomlad, ko primanjkuje okusne pečenke. Takrat ima obilno poplačan ves trud in negovanje, ker je cena kapunom dvakrat višja od navadnih kokoši. Kapuna lahko uporabimo tudi za valjenje in vodenje že izvaljenih piščancev. Do tega stanja ga lahko pripravimo kadarkoli hočemo. To napravimo takole: kapuna zapremo dva do tri dni v ozek in nizek zaboj, kamor mu podložimo nekaj jajc. Dnevno ga vzamemo z gnezda, da se nahrani, napoji in očedi. Četrtega dne postane kapun koklja ter prostovoljno sedi in vali jajca, ki mu jih tedaj podložimo. Tudi pozneje, ko izvali piščeta, se obnaša ravno tako kot prava

koklja ter skrbno vodi in kliče piščeta. Na ta način imamo lahko spomladi piške, ker ni treba čakati na koklje. Društvo »Živalca« preskrbuje kapunjenje.

Joško Kelnarič:

Nega našega kanarčka

V lepem poletnem času, ko tako radi zahajamo v zeleno prirodo k našim ptičkom, da se tam po trudapolnem delu malo odpočijemo in naučimo lepo ubranega ptičjega petja, se nam nehote vrine misel na našega domačega rumenokrilega pevca kanarčka, ki ravno sedaj, ko bi moral pokazati vse svoje umetnosti v petju, rad (prav za prav nerad) molči.

Čestokrat se čuje, da naše mamice, ki imajo kanarčke najrajše, tožijo: Oh, naš mungi, kar naenkrat nič več ne poje, naš publi tudi ne in naš muki tudi ne. Kaj je temu vzrok in kaj bi mu dali, da bi zopet pel in ne sedel več tako žalosten? se vprašujejo. Da, vzrokov je dovolj, da, več kot preveč in lahko upravičeno rečemo, da je ta, ki si ga hočemo malo ogledati in ga razjasniti, eden glavnih.

Sedaj, ko nastopa vročina in z njo razni številni mrčes, ki nima niti toliko respekt, da bi pustil nas zemljane pri miru, se ta pogosto rad pojavlja tudi na naših ljubkih pevcih kanarčkih. V poletnem času je eden najhujših povzročiteljev, da kanarček ne poje; čestokrat je celo povzročitelj njegove smrti. So to majhne, nenasitne uši, v velikosti zrna makovega semena, ki se silno hitro množe (ker so dvospolne) in ki dosežejo v kletki pri enem kanarčku tekoma 3—4 tednov število 2000 in več. Moremo si predstavljati, koliko se jih nabere tekom par mesecev in koliko muk mora prestati uboga ptica, ako tega zaječave pravočasno ne opazimo in ne uničimo.

Neveščak te pijavke ptičje krvi prav težko opazi, ker so sila majhne in zelo dobro skrite v najožjih špranjah kletke in najbližje okolice; osobito pa vsled tega, ker napadajo kanarčka samo tekom noči, podnevi se ga pa z zelo redkimi izjemami ne drže. Če ima ptič uši, ozir. če so iste v kletki, ugotovimo najlažje ponoči na ta način, da v temi poslušamo kanarčka, ki je, če je ušiv, zelo nemiren in prasketa s kljunčkom, kot da bi luščil seme, se ne prestano obira (ako se podnevi obira, naj to nikogar ne moti, ker to ni v zvezi z ušmi, temveč se le čisti) in tolče z nožicama ob palčko, na kateri sedi. Ako tedaj nenadoma prižgemo luč, vidimo vse polno drobnih, s krvjo napitih telec, ki urno tekajo po kletki proti ozkim špranjam, kjer se skrijejo pred svetlobo. Razumljivo je, da nas tak kanarček podnevi ne bo zabaval s petjem, ker vse noči prebdi in tako nadomesti spanje podnevi, ko ima mir pred nenasitnim zajedavcem.

Najboljša sredstva za uničevanje tega mrčesa so: 20% arborinova tekočina, Flit, bencol, najcenejša pa je vreča voda. Pri vseh načinih čiščenja spustimo kanarčka v drugo kletko; ono, ki smo jo osnažili, pa dobro prezračimo in posušimo, predno spustimo ptico zopet nazaj v njo. Na vsak način pa desinficirajmo tudi prostor, kjer je stala, ozir. visela kletka.

Kanarčka, ki je tako oslabil vsled izgube krvi, hranimo sedaj z boljso močnejšo krmo ter mu pokladamo poleg mešanice raznovrstnih semen, katera naj obstoji iz 20 dkg sladke ogrščice, 15 dkg izluščenega ovsa, 20 dkg svetlega semena, 20 dkg črnega semena, 20 dkg drobne konoplje, 3 dkg salata semena in 2 dkg modrega maka (ta je le bolj v zdravilne svrhe, proti črevesnim boleznim), še dnevno košček stare, v hladnem, kuhanem mleku namočene žemlje in po 2 lista zelenjave, ki vsebuje mnogo železa, t. j.

špinača, regrat, trpotec ali radič. Glavnata salata ni priporočljiva, ker vsebuje preveč vode. Svežega kruha, sladkarij, posebno pa sladkorja ne bomo nikdar pokladali kanarčku, ker mu to prej ko slej škoduje.

Če bomo tako skrbeli za našega malega, nežnega pevca ter mu pridno čistili njegov mali dom, potem bo ta naš rumenokrili pacient postal kmalu zopet živahen, zdrav in poreden, zahvaljujoč se nam s pesmijo za vse dobrote, ki smo mu jih nudili.

Inkret Alfonz:

O domačem kuncu

Zelo prijazna živalca je vsekakor domači kunec, pa bodisi te ali one pasme. Pod varstvom svojega prijatelja-človeka živi v hlevih in kletkah brezskrbno življenje. Ni mu treba skrbeti za vsakdanjo hrano, saj jo prejema od njega v obilni meri. V svoji hrani ni prav nič izbirčen. Zadovoljen je s prav vsem. Poleg zelenjave mu ugajajo razne vrste žita, zlasti oves. Tudi repa, korenje in krompir mu gredo v slast. Zelo rad pije vodo. Poleti dobiva hrano po trikrat, pozimi samo po dvakrat na dan.

Kadar krmimo kunce z zelenjem, tedaj si nabere trave, detelje (lucerne) ali tudi listov od ohrovt, zelja, kolerab (karfijol ne) vedno le proti večeru, dokler še ni rošno, a se je zelenje že kolikor toliko ohladilo od dnevne vročine. Pripravimo si ga toliko, da ga je dovolj za večerjo in še za zajtrk naših živalc. Opoldne jim pokladajmo kaj suhega, bodisi ovsa, mrve ali krušnih skorij poleg vode. Napačno je mnenje, da jim salata škoduje. Čim »uide« ta v cvetje, jim vsó polagoma znosimo. Ne sme pa biti sparjena, kar velja tudi za vso ostalo zelenjavo. Za nastilj uporabljamo lahko slamo, lesno volno, strugotine, zdrobljeno šoto in tudi listje.

Za zimo si moramo že sedaj preskrbeti seno, suhe detelje, posušene grahovke in dovolj stelje. Ne pozabimo tudi na repo, korenje, krompir in podzemne kolerabe, ki najbolj obstanejo preko zime ter imajo več hranilnih snovi kot repa. Primerna hrana za zimski čas je kuhan krompir, pomešan z otrobi. Že zmrazle jedi takoj odstranimo iz kletke, da živalce ne obole.

Kar smo omenili glede prehrane, je skoraj pri vsaki hiši dovolj teh krmil, razen ovsa in mrve, če ima le količkaj vrta. Tako rekoč iz ostankov vrta lahko preživljamo več kuncev, ki bi bili domačim, posebno še deci v zabavo in veselje; pozneje bi prišli v uporabo v kuhinji. Njih kožuhi bi se pa v obliki ovratnikov ali lepih boj šopirili na srečnih lastnikih v zavidanje cele sosesčine.

Da so živalce na varnem proti psom, mačkom in zavarovane proti dežju in prepihu, jih gojimo v posebnih hlevčkih. Potrebno je, da jih vsaj vsakih 14 dni temeljito osnažimo, da se ne razpase bolezen. Nič ne škoduje nekaj razkuženja. Kletke naj ne bodo premajhne, da se žival lahko razgiblje.

Veliko skrbi povzroča rejcu nakup plemenskih kuncev, ker si ni na jasnem glede primerne pasme. V tem primeru je najbolje, da se posluži knjižice »Umna reja kuncev«, ki se dobi v vseh knjigarnah in pri društvu »Živalca«. V njej najde opis vseh pasem, kakor tudi opis kletk itd. Še boljši pripomoček pa je ogled razstav, kjer si lahko poljubno izbere primerno pasmo. Od 3. do 12. septembra t. l. se vrši razstava kuncev na velesejskem prostoru v paviljonu J in so interesi uljudno vabljeni. Če se komu zelo mudi z nakupom kuncev in ne more počakati razstave »Živalce«, naj se obrne na društvo »Živalca«, Ljubljana, Sv. Petra cesta 60, kjer preskrbe zaželeno žival.

Občni zbor naše Zveze

(Nadaljevanje.)

S svojimi predlogi smo šli samo do trisobnih stanovanj, ker tudi ministrstvo za socialno politiko ne namerava dalje iti.

Kar se tiče trgovskih lokalov, naj omenim, da smo vedno pripravljeni intervenirati pri posestnikih in pri gospodarskih krogih, da se ta stvar sporazumno uredi. Sicer je pa danes toliko trgovskih lokalov praznih, da se bodo morali prezidati v stanovanja. Včasih so se stanovanja preurejala v trgovske lokale, danes je pa to nasprotno in je gotovo, da se bodo najemnine za trgovske lokale same uredile in regulirale.

Nato predsednik o stavljenih predlogih otvori debato, ki je bila zelo stvarna in obširna.

Predsednik Meglič iz Maribora je poudarjal, da ni naša naloga, da bi se tukaj razgovarjali o tem, kaj je dobro za Ljubljano ali za Maribor. Glavno je, da se najemnine v tej višini določijo. Zakon, ki se ustvarja v Beogradu, naj bo samo okvirni zakon, za vsako banovino se pa izda posebna uredba, ki bo odgovarjala gospodarskim in drugim prilikam dotične banovine. Jaz sem absolutno proti temu, da bi se spuščali v kritiziranje predlogov glede cen stanovanj v posameznih krajih in po številu stanovanjskih delov, ter predlagam, da naj v posameznih krajih odločajo v stanovanjskih zadevah posebne komisije, sestojеče iz zastopnikov društva hišnih posestnikov dotičnega kraja in zastopnikov najemnikov. Te komisije naj odločajo v zadevi višine najemnine ter sploh o vseh spornih vprašanjih med hišnimi posestniki in najemniki.

Predsednik Frelih pojasnjuje: Če uvedemo te komisije, potem ni treba nobenega zakona o zaščiti najemnikov. Naša dolžnost je, da prisilimo hišne posestnike, da se bodo ravnali po naših predlogih. Če bodo vsi hišni posestniki uvideli umestnost naših predlogov in če se bodo po njih ravnali, potem tudi ne bomo dobili nobenega stanovanjskega zakona.

Zato je potrebno, da se predlogi, ki smo jih sestavili po vsestranskem temeljitem premišljevanju in razmotrivanju, sprejmejo. Mislim, da se bo tudi v Mariboru mogla doseči primerna ureditev najemnin. Če pa hišni posestniki nočejo ubogati in se nočejo držati naših predlogov in navodil, potem jim ne moremo pomagati, če pridejo nanje nepravilne, ki bi jih imela ponovna stanovanjska zaščita. Dobe se pač posamezniki, ki stavijo pretirane zahteve, ne bi pa bilo pravilno, da bi morali radi kakih 20 takih posestnikov vsi trpeti. Če se pa uvede stanovanjska zaščita, bomo pa trpeli vsi. Tisti ljudje, ki sedaj mislijo zidati, potem tega ne bodo storili, večja stanovanja bodo ostala prazna, ker bodo vsi najemniki silili v manjša stanovanja, ki jih bo potem zopet primanjkovalo. Zato je naša dolžnost, da storimo vse, kar moremo, da preprečimo nameravano stanovanjsko zaščito.

Vladni svetnik dr. Vidic iz Kamnika: Najprej je treba zavzeti načelno stališče k vprašanju, ki se je tukaj sprožilo. Treba se je odločiti, ali naj sprejmemo stanovanjski zakon, ali se pa odločimo za svobodno medsebojno ureditev najemnin. Kakor v naravi ne more nobena stvar eksistirati brez luči, tako tudi v političnem življenju nobena stvar ne uspeva brez svobode. Svoboda je prvi in glavni pogoj za dober uspeh. To nam je v preteklosti dovolj jasno pokazala stanovanjska zaščita. Naše hiše so pričele polagoma razpadati, gradbena delavnost je popolnoma počivala in šele tedaj, ko je bila stanovanjska zaščita odpravljena, so se začele hiše popravljati ter prenavljati in gradbena delavnost se je začela širiti, gra-

dile so se nove hiše v tolikem številu, da je stanovanj ponekod že skoro preveč. Iz tega lahko izvajamo posledice, da stanovanjska zaščita ni prav nič koristna in da je ni treba. Če stojimo na tem stališču, potem moramo skrbeti za to, da bomo v tistih posameznih slučajih, ko hišni posestniki zahtevajo pretirane najemnine, te posestnike prisilili, da v svojih zahtevah popustijo.

Seveda je to težko vprašanje. Gospoda moja! Mi bi morali imeti neki forum, ki bi dognal, da so najemnine v posameznih slučajih res pretirane. Imeti bi morali statisko, ki bi nam pokazala, ali so očitki o pretiranih najemninah res upravičeni ali ne. Do danes mi takega foruma in take statistike nimamo. Mi moramo gledati, da to stvar uredimo na ta način, da ustvarimo forum, ki bo reševal spore med hišnimi posestniki in najemniki. Po mojem mnenju naj bi v ta forum poslali hišni posestniki po par delegatov in ti naj bi potem izbrali popolnoma nepristranskega tretjega človeka kot predsednika. Ta forum naj bi potem preiskoval vse pritožbe glede previsokih najemnin in drugega, ter naj bi ugotovil, ali so te pritožbe utemeljene in upravičene ali ne. Na ta način bomo prišli na čisto, drugače pa težko.

Opozoriti pa moram pri tem še na neko stvar, namreč na to, da moramo odločno protestirati, da se ustvarja junctim, oziroma kavzalni nexus med plačami državnih nameščenecv in pa med najemninami. Če država pride in zniža svojim nameščencem prejemke, potem naj pa hišni posestnik to znižanje prejemkov plača. To je jako nevaren preudarek za bodočnost, kajti lahko se zgodi, da bo država čez nekaj mesecev zopet znižala plače svojim nameščencem, hišni posestniki naj pa bodo tisti, ki bodo morali državnim nameščencem ta primanjkljaj povrniti.

Protestirati moramo tudi proti nastopu najemnikov v Mariboru, ki so naravnost grozili in stavili nesprejemljive zahteve. Najemniki imajo pač pravico izražati svoje želje, ne pa stavljati pretiranih in nesprejemljivih zahtev.

Predlagam, da se sprejmeta ti dve točki, t. j., da protestiramo proti ustvarjanju junctima med znižanjem plač državnih nameščenecv in med najemninami, in da protestiramo proti nastopu najemnikov v Mariboru.

Kanonik Sušnik: Vprašanje, ki ga je sprožil g. dr. Vidic v zadevi razsodišča, je vsega upoštevanja vredno. Če se med hišnim gospodarjem in najemnikom ne more doseči sporazum, potem je neizogibno potrebno, da pride do razsodišča, ki naj spor izravna. Na ta način postopajo tudi zavarovalnice. Če pogorelec ni zadovoljen s cenitvijo zavarovalnice, imenuje zavarovalnica enega cenilca, pogorelec drugega, oba pa potem izbereta še tretjega nepristranskega cenilca kot načelnika in ta komisija izvrši potem ponovno cenitev škode, kateri se morata pokoriti obe stranki. Zato je potrebno, da imamo tudi za razsojanje sporov med hišnimi gospodarji in najemniki posebno razsodišče. Kakšno bo to razsodišče in kako bo sestavljeno, to bo treba šele dognati.

Potem je pa tukaj še neka stvar, ki jo je tudi treba upoštevati. Vedno se govori in piše, da so hišni gospodarji brezobzirni, ki brez usmiljenja navijajo cene stanovanjem, nikjer se pa ne pove, da najemniki podnajemnike še bolj odirajo (klici: Tako jel!). Sem upravitelj ene največjih hiš v Ljubljani in sem sam doživel, da je stranaka, ki je imela v najemu 4 sobe, oddala v podnajem 1 sobo in da je za to sobo zahtevala še nekaj več, kakor je sama plačala za 4 sobe. (Klici: Čujmo, čujmo!) To gotovo ni zdravo in tako postopanje najemnikov je treba odločno grajati.

Gregorič iz Celja. Popolnoma se pridružujem mnenju gospoda predsednika Freliha, ki je rekel, da je boljše, da se pobotamo, kakor pa da bi dobili stanovanjsko zaščito. Če bo prišla stanovanjska zaščita, bo naša delavska banovina najbolj prizadeta. Zato priporočam predlog g. Freliha. Tukaj lahko povem, da danes stanovanj ne primanjkuje. V Celju smo imeli 2½ leta stanovanjsko komisijo, pa ni bilo mogoče dobiti niti meblirane sobe, danes je pa stanovanj vse polno. Iste razmere so tudi drugod.

Potrebno je pa tudi, da naša banovina zniža banovinske doklade. Naša banovina je pobirala predlansko leto 40% banovinske doklade, lansko leto in letos pa 35% doklado. Savska banovina in ne neka druga pobirata po 25%, vse druge banovine pa imajo samo po 15 do 20% doklade. Nadalje poroča o davčnih bremenih v Celju, zlasti o previsokih dokladah za ceste itd.

Sicer se pa lahko mirno trdi, da stanovanja v Celju niso predraga. Trisobno stanovanje, parketirano, z električno razsvetljavo, stane 800 Din mesečno. To je gotovo primerna cena in se ne more nihče pritoževati, da je predrago.

Hrovatin iz Ljubljane: Mislim, da je g. dvorni svetnik dr. Vidic popolnoma pravilno omenil, da se je v principu treba postaviti na stališče, da moramo zadevo medsebojno rešiti, da se izognemo stanovanjskemu zakonu. Kakor hitro ne pristavimo na to, da se ta zadeva uredi mirnim putem, imamo zakon na glavi. Edini izhod je ta, da pridemo do gotovega kompromisa. Mislim, da imate dovolj izkušenj in da ste dovolj pametni, da boste uvideli, da je bolje, da pridemo do gotovega kompromisa, kakor pa, da bi zopet prišli v razmere, v katerih smo se prav pred kratkim nahajali. Mislim, da je predvsem treba rešiti vprašanje, ali se strinjamo s tem kompromisom, da ga jutri lahko predložimo g. banu. Če se s tem strinjate, potem bomo že dobili formo, na podlagi katere bomo o tej zadevi lahko naprej debatirali. Prva stvar je, da se o tej točki zedinimo.*

Jekl: Prosim za informacije, kako je z davki, če se najemnine znižajo.

Predsednik Frelih: Davki se v tekočem letu pobirajo od najemnin, ki so se plačale za l. 1931. Če letos znižamo najemnine, bomo v letu 1933. plačali manj davkov. Za letos pa v tem pogledu ni mogoče ničesar napraviti.

Malovič: K predlogom, ki jih je stavil predsednik g. Frelih, morem kot predsednik hišnih posestnikov v Novem mestu izjaviti, da so posestniki v Novem mestu s temi predlogi popolnoma zadovoljni, kajti v Novem mestu ne dosežejo najemnine v nobenem slučaju predlagane višine. Zato v imenu novomeških hišnih posestnikov priporočam, da se ti predlogi sprejmejo.

Rabič: V imenu hišnih posestnikov na Jesenicah predlagam, da se določijo za Jesenice primerne najemnine. Odločno pa protestiram proti temu, da bi za vsako najmanjše stanovanje morali delati pismeno pogodbo. Pogodbe naj se napravijo za trgovske lokale in za gostilne, ne pa tudi za skromna delavska stanovanja. Posebno je ta določba neprimerna za industrijske kraje, kjer se delavstvo pogosto menjava in zato tudi pogosto seli. Ali naj hišni gospodar vsak mesec napravi take pogodbe? Zato bi prosil, da se podvzamemo potrebni koraki, da se določba glede sklepanja pismenih pogodb izpremeni.

Predsednik Frelih: Stanovanja do vseh 200 Din so itak pogodb prosti.

Vladni svetnik dr. Požar: Ko boste šli k g. banu oziroma k g. ministru, morate poudarjati, da prebiva v državi eden in isti narod, ki tvori pravo narodno edinstvo. Mi hočemo, da smo pred zakonom

vsi enaki. Če se že uvede kak zakon, naj se uvede za vse enako.

Predsednik Ivan Frelj: Vse naše delo in prizadevanje se vrši v tem cilju, da vobče ne dobimo nobenega stanovanjskega zakona. Zato je potrebno, da stavljene predloge sprejmemo in da skušamo zanje pridobiti tudi Beograjčane in Zagrebčane. Reš je, da smo Slovenci najmanjša veja našega narodnega debela, smo pa zato mor biti najbolj pametni, da tudi mi lahko kaj predlagamo in nasvetujemo. Če se nam naša akcija ne posreči, potem to ne bo naša krivda.

Dvorni svetnik dr. Vidic: Stavljeni predlog ni za kak zakon, nego je to norma, ki naj jo sklene Pokrajinska zveza hišnih posestnikov za Slovenijo in po kateri naj bi se hišni posestniki ravnali. Po mojem mnenju je to pozitiven sporazum in če se ta sprejme, potem pri nas stanovanjskega zakona treba ni.

Dr. Josip Regali: Odbor, ki se je o tem posvetoval, je hotel ugotoviti samo neke ravnalne cene, po katerih naj bi uravnali hišni posestniki svoje pogodbe z najemniki. Seveda so te cene mišljene v prvi vrsti za Ljubljano, vendar se pa morejo z malimi izpremembami uporabiti tudi za druge kraje kot ravnalne cene.

Gospod dr. Vidic je rekel, da bi bila potrebna posebna razsodišča, ki bi skušala poravnati eventuelne spore med hišnimi posestniki in najemniki. Gotovo je, da bi bila taka razsodišča potrebna. Seveda pride pri takih poravnalnih poskusih dostikrat do nespornostnih in ostanejo vse dobro mišljene poravnave brez uspeha. Zato bi bilo po mojem mnenju treba tem razsodiščem poveriti tudi druge funkcije, to je da bi imela v prvi vrsti evidenco praznih stanovanj. Če je najemnik prepričan, da njegovo stanovanje ne odgovarja najemniku, ki jo zahteva hišni posestnik, in če posestnik nikakor neče znižati najemnine, potem more razsodišče priporočiti najemniku primernejše in cenejše stanovanje. S tem bo pomagano najemnikom, pa tudi tistim hišnim gospodarjem, ki ima že danes precej praznih stanovanj.

Predsednik Frelj: Najemnine, ki sem jih tukaj predlagal, so mišljene za Ljubljano. Gotovo je, da ne bo imel nihče nič proti temu, če se vzamejo n. pr. za Maribor ali Celje ali Jesenice nekoliko nižje cene. To so najvišje cene, ki naj bi veljale v naši banovini. Mislim, da se bo tudi Društvo hišnih posestnikov v Mariboru lahko sporazumelo za take cene, da bodo vsi zadovoljni. Prav tako bi se mogle cene tudi po drugih krajih primerno regulirati. Saj vemo, da je v Ljubljani še nad 25% hišnih posestnikov, ki niso šli niti do zlate paritete. Ti predlogi naj nam dajo samo nek moralen vpliv na naše tovariše, da jim bomo pozneje, če se ne bodo hoteli ravnati po naših nasvetih, lahko rekli: Mi smo vam dobro svetovali. Če nas pa niste hoteli ubogati, je to vaša stvar.

Danes gre samo za to, da se naši predlogi sprejmejo, ker so nekako merilo za ureditev stanovanjskega vprašanja v Dravski banovini. Mi upamo, da bodo sprejeti, ker zaupamo ljubljanskim hišnim posestnikom in vemo, da znajo presoditi, kaj je boljše zanje. Zaupamo pa tudi vam, ki ste prišli v tako ogromnem številu na današnje zborovanje in ste s tem pokazali svoje zanimanje za skupno stvar.

Mislim, da za naše predloge lahko vsakdo glasuje, ker smo vestno in temeljito preštudirali vse razloge, ki govore za ali proti. Mi bomo o tem jutri poročali g. banu in potem bomo že videli, kakšen bo rezultat našega prizadevanja.

Gorjanc: Hotel bi pripomniti samo to, da so ti predlogi zelo obsežni oziroma pre-

splošni, če se reče: 200—400 Din itd. Zato naj bi se odločitev v zadevi višine najemnin prepustila posameznim društvom hišnih posestnikov.

Josip Tribuč: Gospodje, mislim, da najemnine lahko še bolj znižamo, oziroma da spodnje meje sploh opustimo. Lahko tudi določimo, da znaša najemnina za enosobno stanovanje do 400 Din, za dvosobno do 800 Din in za trisobno so 1200 Din.

Vladni svetnik dr. Požar: Prosim, da se predlog, ki ga je sestavil odbor Pokrajinske zveze hišnih posestnikov in ki ga je prečital predsednik g. Frelj v zadevi višine najemnin dá na glasovanje. Mislim, da smo glede tega okvira vsi edini. Gospodje, to je važna stvar. Čisto gotovo je, da se stanovanjski zakon oziroma stanovanjska zaščita pripravlja in zato moramo mi vse storiti, da to namero prepričimo. Prosim torej, da se predlog dá na glasovanje.

Predsednik Frelj: Gospod vladni svetnik dr. Požar predlaga, da se odobri predlog zveznega odbora in da se predloži tudi danes zvečer občnemu zboru Prvega društva hišnih posestnikov v Ljubljani. Kdor je torej za najemnine, kakor sem jih prej prečital, naj dvigne roko. (Se zgodi.) Ker ni nihče proti, konstatiram, da je predlog sprejet soglasno.

Kar se tiče drugih določb načrta stanovanjskega zakona, moram pred vsem poudariti, da z vso odločnostjo odklanjamo gotove procenete, po katerih naj bi se najemnine znižale. Ako je hišni gospodar že do sedaj znižal najemnine posameznim stanovanjem za 100 Din ali pa tudi več, potem pač ne more nihče od njega zahtevati, da bi še nadalje znižal najemnine za 10 ali pa še za več procentov. Poznam hišne gospodarje, ki so že dvakrat in trikrat znižali najemnine. Gotovo je, da ni nobenega govora, da bi ti reveži mogli najemnine še dale zniževati. Sicer so pa najemnine, kakor smo jih mi predlagali, tako umerjene in skromne, da so za vsakogar sprejemljive.

Prav tako absolutno ne moremo sprejeti določbe, da bi se nove hiše smele obrestovati največ po 6%. Če bi se obrestovale samo po 6%, mora vsaka nova hiša propasti. Skoro vse nove hiše so zidane s posojili, za katere morajo lastniki plačevati do 10 in še več odstotne obresti.

Prav tako ne moremo sprejeti davščine na nezazidane parcele. Mi smo to davščino odpravili in v Mariboru ravno tako. Državni svet je odločil, da je za uvedbo take davščine potreben poseben zakon. Če se taka davščina uvede, jo ima pravico pobirati samo občina, ne pa država. Prav gotovo je, da danes ne boste dobili nobenega kupca za stavbne parcele, posebno še, če se uvede davščina do 50% vrednosti. Kdo bo pa danes še zidal? Na eni strani se namerava uvesti stanovanjska zaščita, da ne bo treba zidati niti tistim, ki imajo denar, na drugi strani se pa hoče naložiti še davščina na nezazidane parcele. Umevno je, da mora pri takih razmerah prenehati vsaka gradbena delavnost.

Istotako se ne moremo strinjati z novimi taksami za pobotnice. Kakšne bodo te pobotnice, še ne vemo, ker dotični blanketi še niso prišli. Če pa že moramo plačevati takse za pobotnice, potem predlagam, da bi se ta zadeva uredila tako kot pri uslužbenskem davku, da bomo prilajali na knjižice kolke, dokler bo to mogoče. (Medkljic: Kdo bo pa plačal kolke?) Pač tisti, ki bo denar dobil.

Poleg tega pa baje stanovanjski zakon predvideva še 100—200 Din občinske takse. Če bomo morali plačevati take takse, je popolnoma naravno, da se morajo stanovanja podražiti. Če oblasti hočejo, da se bodo stanovanja pocenila, potem hišnim

posestnikom ne smejo nalagati vedno novih in vedno neznosnejših bremen.

Omenim naj še, da moramo zahtevati, da se nam izdajo pobotnice v slovenskem jeziku. Zato odločno zahtevamo, da bodo dotični blanketi izdani v slovenščini in to v pravilni slovenščini, da se ne bo pripetil slučaj ko pri blanketih za pridobitino, kjer je bilo nad 40 slovničnih napak.

Meglič: Dosedaj je bila navada, da so delali hišni posestniki z najemniki ustmene pogodbe, ki so bile takse proste. Pri tem naj ostane tudi v bodoče, kajti težko breme je, da bi se državljani silili, da morajo sklepati pismene pogodbe in plačevati takse.

Gregorič: Takrat, ko so se nove hiše zidale, se je reklo, da bodo te hiše toliko in toliko let davka proste. Tisti, ki je hišo zidal, je imel morda nekoliko svojih tisočakov, ki jih je zazidal v novo hišo, vse drugo si je pa moral izposoditi pri banki, za kar mora danes plačevati do 12% obresti. Sedaj pa se hoče določiti, da se nove hiše ne smejo obrestovati višje kot po 6%. Umevno je, kar je gospod predsednik Frelj popolnoma pravilno omenil, da morajo pri takih razmerah vse nove hiše propasti in da bodo posestniki prišli še ob tisti svoj denar, ki so ga zazidali v svoje hiše. Država nam je obljubovala za nove hiše davčno prostost, da se je s tem dvignila gradbena delavnost in da se je dobilo zadostno število stanovanj. Njena dolžnost je, da te hišne posestnike podpira.

(Konec prih.)

Zgodba z ljubljanskega trga

Urška in Micka, priznani kuharici, v službi pri uglednih ljubljanskih družinah, sta se sešli na ljubljanskem živilskem trgu, tam pri putkah, petelinčkih in zajčkah, kjer sta z združenimi močmi kupovali jajčka. Urška je kupovala rjava jajca, Micka pa bela. Ko sta izpraznila kmetiči košaro in plačali, sta takoj načeli razgovor o jajcih z rjavo in jajcih z belo lupino, katera so boljša, katera ne, o rumenjakihi rumene in bele barve itd. Urška je cenila bolj jajca z rjavo lupino, češ, da imajo bolj rumene rumenjake. Micka pa se je potegovala za belice, češ, da imajo še bolj rumen rumenjak, ker je lupina bela. Pri tem sta se sklicevali na mnenje svojih veleuglednih gospodinj. To mnenje ni zadoستovalo. Zato sta se hoteli kar na licu mesta prepričati s tem, da bi pobili in pregledali vso zalogo kupljenih jajc in na ta način krepko podprli svoji izjavi o rumenjakihi. Spričo vsesplošne krize in pomanjkanja jajc sta se končno domenili, da ne bosta uničevali kurjega daru na tako čuden način, ampak da vprašata za tozadevno mnenje društvo »Živalca«.

Vprašanje o rumenjakihi je vsesplošnega pomena za gospodinjstvo ljubljanskih rodbin in zato razpisuje društvo »Živalca« naslednje nagradno tekmovanje za pravilni odgovor na vprašanje:

Kakšna je razlika med jajcem bele in jajcem rjave lupine?

Odgovore je poslati do tretjega septembra t. l. na društvo »Živalca«, Ljubljana, Sv. Petra cesta 60. Dne 8. septembra t. l. bodo izmed pravih odgovorov izžrebani trije odgovori, ki bodo nagrajeni s čisto plemenskimi živalmi. Žrebanje se bo vršilo ob 10. uri dopoldne na veleselju v paviljonu J. Uspeh tekmovanja priobči tudi dnevno časopisje.

Na delo zdaj gospe in kuharice, poslužite svoje se pravice. Zadevo jajc in pa lupin, do dna jo proučite in »Živalci« prav odgovorite!

»Živalca«.